

*Latvijas mežos
turpinās egļu astoņzobu
mizgrauža aktivitāte*

*Putni – mežsaimniecības
kaitēkļu dabīgie
ienaidnieki*

*Turpinās potenciālo meža
demonstrējumu teritoriju
apmeklējumi*

*Rumānijas mežu
apsaimniekošanas
pieredze*

Foto: Vladislavs Kundziņš

APSTIPRINĀTI ILGI APSPRIESTIE GROZĪJUMI NOTEIKUMOS PAR KOKU CIRŠANU MEŽĀ UN MEŽA ATJAUNOŠANAS NOTEIKUMOS

Ministru kabinets ir apstiprinājis meža īpašniekiem un meža apsaimniekošanai nozīmīgus grozījumus divos noteikumos “Noteikumi par koku ciršanu mežā” un “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”.

Diskusijas un dažādu institūciju, it īpaši vides organizāciju, iebildumi par šo noteikumu projektu notikuši jau kopš 2017. gada un iesniegti 63 papildu dokumenti. Savukārt Zemkopības ministrija (ZM) 2020. gadā organizēja izbraukuma pasākumu meža apsaimniekošanas pro-

cesu izzināšanai, skaidrojot par plānoto grozījumu mērķiem ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas politikas nodrošināšanā un sabiedrības ieguvumiem ilgtermiņā.

Skaidrojums par grozījumu nepieciešamību

Reizē ar koku ciršanas noteikumiem tiek grozīti arī meža atjaunošanas noteikumi. ZM norāda, ka ar šo normatīvo aktu grozījumiem tiks veicināta daudzpusīgāka mežu apsaimniekošana un meža īpašnieki iedrošināti rūpēties par saviem mežu īpašumiem aktīvāk, nekā tas tiek darīts pašlaik.

Rezultātā palielināsies meža atjaunošanas apjomi ar kvalitatīvu un selekcionētu Latvijas meža koku sugu stādāmo materiālu (galvenokārt priede, egļu, bērzs), šādi arī no platības vienības iegūstot vairāk koksnes īsākā laika periodā. Tas daļēji kompensēs koksniecībai pieejamās koksnes un oglekļa uzkrājuma ilgtermiņa samazināšanos aizsargātos mežos, kurus uztur bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Rezultātā palielināsies arī mežaudžu noturība pret klimata izmaiņu izraisītiem vides riskiem (vētrām, slimībām, kukaiņiem, plūdiem).

▶ 2. lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ:

Valsts meža dienesta pakalpojumi - bez maksas Meža valsts reģistrā	2
Meklējam koku ar stāstu!	4
Fotokonkursa radošajām idejām nav robežu	4
Šogad Latvijas Meža dienām aprit 94. gadskārta	5
Godināti meža nozares gada balvas "Zelta čiekurs 2021" laureāti	5
Rumānijā saimnieko saskaņā ar FSC vietējo standartu	6
Meža nozares izstāde "Elmia wood 2022"	7
Meža demonstrējumu teritoriju apmeklējumi privāto meža zemju īpašumos turpinās	8
Saimnieko Rāznas Nacionālajā parkā	10
Apālo kokmateriālu produktu cenu tendences	10
Kā līdzsvarot dabas vērtību saglabāšanu un tautsaimniecības intereses	11
Augošu koku izsoļu pārdošanas rezultāti	11
Eglu astoņzobu mizgrauzis visvairāk novērots Sēlijā un Vidzemē	12
Mežsaimniecības kaitēkļu dabiskie ienaidnieki – putni!	13
Nepietiekami novērtētais resurss – savvaļas ogas	14
Stirnas un meža cūkas – tagad nelimitētie medījamaie dzīvnieki	15
Vasarā dodoties mežā, der zināt!	16

1. lpp.

Ministru kabineta noteikumi "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā""

Noteikumu grozījumu pamatojumā minēts, ka, izvērtējot situāciju Latvijā, konstatēts, ka nepieciešams mainīt galvenās cirtes caurmēra skaitliskās vērtības, lai nodrošinātu zemes resursu efektīvu izmantošanu un veicinātu mežaudžu ražību, kā arī palielinātu meža kapitālvērtību, ikgadējo tīro ienākumu gūšanas potenciālu meža nozarē un meža nozares konkurētspēju.

Izmaiņas un precizējumi veikti vairākos noteikumu punktos, kas būtiski izmaina meža apsaimniekošanas nosacījumus turpmāk.

Galvenās izmaiņas sekojošas.

9. punktā – koku ciršana pēc galvenās cirtes caurmēra nav atļauta, ja mežaudzē pēdējo triju gadu laikā ir bijusi kopšanas cirtē. Taču šī norma stājas spēkā 2025. gada 1. jūlijā, un tikai kopšanas cirtes, kas izpildītas pēc šo noteikumu spēkā stāšanās brīža, ietekmēs koku ciršanu galvenajā cirtē no 2025. gada 1. jūlija.

29. punktā iekļauts papildu nosacījums, ka par neproduktīvu mežaudzi var atzīt arī apšu mežaudzi līdz 20 gadu vecumam, kurā vairāk nekā 60 % koku ir meža dzīvnieku, kaitēkļu, stumbra vai sakņu slimību

bojāti un nebojāto koku skaits vai šķērs-laukums ir mazāks par mežaudzes pirmajā stāvā augošo koku minimālā skaita vai minimālā šķērslaukuma skaitlisko vērtību. Nosakot bojāto koku skaitu, neuzskaita tos kokus, kuru augstums pārsniedz koku vidējo augstumu par 20 %.

54. punktā par atstājamiem ekoloģiskajiem kokiem minēts, ka kailcirtē, ja to cērt pēc galvenās cirtes caurmēra parametra, saglabājami vismaz astoņi ekoloģiskie koki (līdz šim bija pieci koki), pārējās cirtēs – nemainīgi vismaz pieci ekoloģiskie koki uz hektāra.

55. punktā precizēts, cik sausus kokus atstāj cirtē, vairāk sausu koku saglabā kailcirtēs, ja mežaudzi cērt pēc galvenās cirtes caurmēra kritērija, tad atstāj vismaz 10 sausus kokus, pārējās cirtēs – nemainīgi vismaz četrus šādus kokus uz hektāra.

Noteikumu 1. un 2. pielikumā izmaiņās minimālā un kritiskā šķērslaukuma vērtības un atbilstošais koku skaits, samazinot Gmin priedei un eglei, savukārt kokus skaits Nmin ir samazināts priedei, eglei un bērzam, kā arī atsevišķos gadījumos Nkrt.

Noteikumu 7. pielikumā ir izmainītas un galvenokārt samazinātas galvenās cirtes caurmēra vērtības pēc valdošās koku sugas, kas ir vienādas visām bonitātēm – priedei 30 cm (līdz šim bija no 39 līdz

► 3. lpp.

VALSTS MEŽA DIENESTA PAKALPOJUMI - BEZ MAKSAS MEŽA VALSTS REĢISTRĀ

Valsts meža dienests aicina klientus izmantot iespēju un daļu pakalpojumu saņemt attālināti Meža valsts reģistrā (gis.vmd.gov.lv), piemēram, iegūt sava meža inventarizācijas datus.

Kopš šā gada 1. janvāra netiek piemērota maksa par vairākiem Valsts meža dienesta (VMD) sniegtajiem pakalpojumiem un tie arī Meža valsts reģistrā pieejami bez maksas.

Meža valsts reģistrs ir VMD uzturētā informācijas sistēma par mežu un tajā notikušo saimniecisko darbību. Meža valsts reģistrā, autentificējoties ar portāla Latvija.lv vienotās pieteikšanās moduli, piemēram, izmantojot internetbanku, var saņemt virkni VMD pakalpojumu.

Sadaļā "Meža fonds" var apskatīt sava meža inventarizācijas ģeogrāfiskos un tekstuālos datus, kā arī tos lejupielādēt. Klientu ērtībām VMD izveidojis video instrukciju šo datu saņemšanai. Instrukcija pieejama dienesta Youtube kontā [You-](https://www.youtube.com/channel/UCVMDvideo)

[tube.com/c/VMDvideo](https://www.youtube.com/channel/UCVMDvideo). Tuvākajā laikā šajā kontā tiks publicētas instrukcijas arī citu VMD pakalpojumu saņemšanai.

Sadaļā "Iesniegumi" var iesniegt iesniegumu koku ciršanai, kas nepieciešams apliecinājuma koku ciršanai saņemšanai, vai pārskatu par veikto koku ciršanu.

Sadaļā "Ciršana pēc paziņojuma" var iesniegt paziņojumu par koku ciršanu, ja veikta ciršana bez apliecinājuma, piemēram, robežstīgu, plantāciju mežu, sauso un vēja gāzto koku ciršana, ciršana ārpus meža, bet meža zemē vai gar elektriskajiem tīkliem.

Sadaļā "Pārskati" var iesniegt pārskatus par kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību: meža atjaunošanu, ieaudzēšanu un jaunaudžu kopšanu.

Domājot par klientu ērtībām, VMD uzlabo savus e-pakalpojumus un paredz līdz 2027. gada nogalei nodrošināt visu meža īpašniekiem un medniekiem do-

māto pakalpojumu pieprasīšanu un saņemšanu attālināti informācijas sistēmā "Meža valsts reģistrs". Lai pakalpojumu saņemšanu padarītu iespējami vienkāršu, līdz 2023. gada pavasarim Meža valsts reģistrā izveidos tieši klientiem paredzētu darba vidi.

VMD pakalpojumu attīstība ir vērsta uz administratīvā sloga mazināšanu, veicinot klientu pašapkalpošanos. VMD speciālisti klientiem sniegs visu nepieciešamo atbalstu pakalpojumu pieprasīšanai attālināti, tajā skaitā mežniecībās būs pieejami datori un VMD speciālisti klientiem palīdzēs pieprasīt pakalpojumus Meža valsts reģistrā. Vienlaikus klienti, kuriem kādu iemeslu dēļ nebūs iespējams izmantot VMD e-pakalpojumu, varēs pakalpojumus pieprasīt, dokumentus iesniedzot papīra formātā, kā to paredz normatīvie akti.

Vineta Vilcāne, VMD
Seko Valsts meža dienesta
Youtube kontam!

◀ 2.lpp.

27 cm atkarībā no bonitātes), **eglei 26 cm** (līdz šim bija no 31 līdz 27 cm atkarībā no bonitātes) **un bērzam 25 cm** (līdz šim bija no 31 līdz 22 cm atkarībā no bonitātes).

Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumos Nr. 308 “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”

Līdztekus ar grozījumiem koku ciršanas noteikumos, veikti arī grozījumi meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumos. Kā norādīts normatīvā akta grozījumu pamatojumā, izmaiņas izstrādātas, lai nodrošinātu produktīvāku un kvalitatīvāku mežaudžu mērķtiecīgu audzēšanu, tādējādi racionāli izmantojot zemes resursus.

Galvenās izmaiņas sekojošas.

4. punktā noteikts, ka pēc kailcirtes mežaudzi, kas cirsta pēc galvenās cirtes caurmēra parametra, atjauno triju kalendāro gadu laikā pēc cirtes gada, sākot, stādot vai saglabājot dzīvotspējīgu skuju koku paaugu un nodrošinot tādu koku skaitu, kāds nepieciešams, lai platību atzītu par atjaunotu. Šī prasība attieksies uz ciršanas apliecinājumiem, kas izsniegti tikai pēc 2023. gada 1. janvāra.

5. punktā samazināts koku skaits, ja jaunaudzi atzīst par atjaunotu, – atjaunotajā platībā minimālais nepieciešamais kopējais ieaugušo koku skaits priecī ir – 2000 koku (bija 3000 koku), pārējām koku sugām – 1500 koku uz hektāra (eglei, bērzam, melnalksnim bija 2000 koku). Tādām koku sugām kā ozols, osis u. c. cietām lapu koku sugām skaits saglabājas nemainīgs

6. punkts papildināts, dodot iespēju nomainīt par atjaunotām atzītas mežaudzes, kas nav vecākas par 10 gadiem, atjaunotas ar selekcionētu stādāmo materiālu. Valsts meža dienestā iesniedz pārskatu par meža atjaunošanu. Šis ir jauns regulējums, kas dod meža īpašniekam

iespēju nekvalitatīvi atjaunojušās mežaudzes novākt un atjaunot vēlreiz.

12. punktā palielināts kritērijs, ja mežaudzi atzīst par stādītu vai sētu, – tagad to reģistrē, ja stādīto vai sēto koku skaits pārsniedz 75 % (bija 50%) no šo noteikumu 5.4. apakšpunktā norādītā minimāli nepieciešamā kopējā ieaugušo koku skaita. Taču vienlaikus 5.4. punktā ir samazināts obligāti nepieciešamais kociņu skaits, tādēļ būtībā šeit izmaiņas ir maznozīmīgas.

Svītrots 14. punkts – Valsts meža dienests vairs savā tīmekļa vietnē nublicēs informāciju par atjaunotajām meža platībām, jo šī informācija ir pieejama Meža valsts reģistrā.

Līdzīgi labojumi un precizējumi ir sadalā par meža ieaudzēšanu. Precizēts 16. punkts par ieaudzētās mežaudzes atbilstību virszemes ūdensobjektu aizsargoslā 50 metru platumā vai, ja aizsargjosla ir šaurāka par 50 metriem visā aizsargjoslas platumā, ja stādīto vai sēto egļu īpatsvars pārsniedz 80 % no kopējā ieaudzēto koku skaita.

Savukārt sadalā par plantāciju mežiem noteikumu 32. punktā veiktās izmaiņas paredz, ka par plantāciju mežu var reģistrēt, kā arī pārreģistrēt Meža valsts reģistrā reģistrētās ieaudzētās mežaudzes, kas pēc Meža likuma stāšanās spēkā (iepriekš bija “ne vecākas par 20 gadiem”) dabiski ieaugušas vai arī sākot vai stādot ieaudzētas. Savukārt ir terminēts periods, t. i., līdz 2024. gada 1. janvārim par plantāciju mežu var pārreģistrēt Meža valsts reģistrā reģistrētās ieaudzētās mežaudzes, ja tās Meža likuma spēkā stāšanās brīdī nav bijušas vecākas par 10 gadiem.

Sadalā par meža reproduktīvo materiālu būtiskākās izmaiņas ir 38. punktā. Ja mežu atjauno vai ieaudzē sākot vai stādot, atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža reproduktīvo materiālu izmanto konkrētajai vietai piemērotas izcelsmes koku sugu ar kategoriju “uzlabots” un “pārāks” – parastai priecī vai mežaudzē

veiktai kailcirtē, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru. Pārējām šo noteikumu 1. pielikumā minētajām koku sugām – “ieguves vieta zināma”, “atlasīts”, “uzlabots” un “pārāks”. Šī punkta nosacījumu, ja kailcirtē notiek mežaudzē, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru. Šo normu piemēro no 2024. gada 1. janvāra.

Noteikumi papildināti ar 51. punktu par citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētu ieguves avotu stādāmo materiālu piemērošanu meža atjaunošanai un ieaudzēšanai Latvijā.

“Izmaiņas koku ciršanas un meža atjaunošanas regulējumā ir nozīmīgākās pēdējo desmit un vairāk gadu laikā, kas meža īpašniekam dod lielāku rīcības brīvību attiecībā uz koku ciršanu galvenajā cirtē un arī kopšanas cirtēs, nekvalitatīvi atjaunojušos jaunaudžu un apšu mežaudžu nomaīnai, arī nosacījumos, lai mežaudzi atzītu par atjaunotu vai ieaudzētu. Taču vienlaikus ir izvirzīts arī papildu regulējums attiecībā uz meža atjaunošanu. Apzinoties, ka kopumā šīs ir definētas kā iespējas, ko meža īpašnieks var darīt mežā, nevis kā obligātas darbības, lēmumu par to īstenošanu pieņems katrs meža īpašnieks, vērtējot, vai un kā tas pilnveidos viņa meža apsaimniekošanas modeli, un šeit darbību izvēle noteikti būs lielāka. Lai izdodas gudri saimniekot savā mežā, un MKPC katrā ziņā palīdzēs,” Raimonds Bērmanis, MKPC direktors.

Grozījumi koku ciršanas un meža atjaunošanas noteikumos stājas spēkā 2022. gada 30. jūnijā.

Plašāk par noteikumu grozījumiem un to skaidrojumu meža īpašniekiem būs iespējams uzzināt Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētajos semināros.

Plašāka informācija par plānotajiem semināriem interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Semināri meža īpašniekiem.

MEKLĒJAM KOKU AR STĀSTU!

Šogad 4. maijā, Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienā, jau otro gadu notiek konkurss “Eiropas Gada koks Latvijā”, lai turpinātu apzināt un iepazīt kokus ar aizraujošiem stāstiem, iespaidīgiem izmēriem un nozīmīgu vietu kultūrvēsturiskā mantojuma un dabas vērtību saglabāšanā.

Konkurss “Eiropas Gada koks” citviet Eiropā notiek no 2002. gada, to rīko ar mežu, zemi, vidi un vēsturi saistītas organizācijas.

Latvijas Mežu sertifikācijas padome un Latvijas Meža īpašnieku biedrība turpina pērn sāktu tradīciju godināt īpašos

kokus arī Latvijā un nest šos stāstus ārpus Latvijas robežām.

Konkursa mērķis ir mudināt cilvēkus iesaistīties vietējā vides un kultūras mantojuma izzināšanā un saglabāšanā, daloties ar aizraujošiem stāstiem par kokiem, kas ir daļa no mūsu dzīves, dabas, ainavas un vēstures.

Konkursa žūrija no visiem pieteikumiem atlasīs desmit finālistus, savukārt no kuriem uzvarētājs tiks noteikts sabiedrības balsojumā un tas piedalīsies Eiropas konkursā. Konkursa pirmās vietas ieguvējam tiks vēlēta īpaša sakopšanas talka un sagatavots video ar stāstu par Latvijas gada koku.

Kā pieteikt savu stāstu par koku?

Izvēlieties, jūsuprāt, atbilstošu koku, aizpildiet anketu un pievienojiet divas izvēlēta koka fotogrāfijas. Pieteikumus konkursam var iesniegt līdz šā gada **4. augustam**. Vairāk informācijas par piedalīšanos lūdzam lasīt www.eiropasgadakoks.lv.

Pēc Latvijas Nacionālā meža monitoringa datiem, Latvijā ir saskaitīti 6 843 977 334 koki un kāds no tiem noteikti ir pelnījis piedalīties Eiropas konkursā.

Informācija no www.mezaipasnieki.lv

FOTOKONKURSA RADOŠAJĀM IDEJĀM NAV ROBEŽU

Šā gada starptautiskās Meža dienas tēma – “Mežs, ilgtspējīga ražošana un patēriņš”. Šķiet, ļoti sarežģīts temats pat pieaugušajiem, bet kā lai par to pastāsta jauniešiem vai pat bērniem? Meža konsultāciju pakalpojumu centram radās ideja pārveidot tēmu jauniešiem vieglāk uztveramā veidā un iesaistīt tos radošā, interesantā aktivitātē.

Fotokonkursā “DARINĀJUMI NO KOKA – VĒRTĪBA MANĀS MĀJĀS” iesaistījās jaunieši no visas Latvijas, kopā iesūtīti 42 darbi. Atsaucība bija liela, zinot, ka rīkojam šāda veida aktivitāti pirmo reizi.

Dalībnieki tika dalīti trīs vecuma grupās – no 10 līdz 15 gadiem, no 16 līdz 20 gadiem un no 21 līdz 25 gadiem – un katrā grupā arī izvirzīts viens uzvarētājs.

FOTOKONKURSA GODALGOTIE DARBIŅI

Germards Ernests Smilškalns

Pagatavojis koka ģitāru (tētis mazliet palīdzēja) un prezentēju to dabas zinības stundā. Ģitārskan, un es to spēlēju. Varbūt, kad izaugšu liels, būšu ģitārists.

Marianna Linuža

Domāju – katrs bērns sapņo par koka mājiņu. Mūsu ģimene ir diezgan liela, katrs sapņo par kaut ko, bet kopīgais sapnis mums bija liela koka mājiņa, kur visi draudzīgi varētu pavadīt laiku. Šī koka mājiņa ir uzbūvēta no vecu koku dēļiem, tiem bija dota otrā dzīve. Daži būvē koka mājiņas, nožāģējot koku, bet mēs uzbūvējām mājiņu apkārt kokam tā, lai tas paliktu dzīvs un neaiztikts. Protams, mājiņai tika izmantoti ne tikai koka materiāli, bet vairumā tomēr bija koks. Mūsu ģimene bija priecīga redzēt, ka kopīgi paveiktais darbs pārsniedza cerības.

Ernests Krilovs

“Vai tur sauca mīļā balss?

Tikai šķita, un tu dziedī:

“Birst ābelei balti ziedi...”

Soliņš mīļajai vecmāmiņai... Pirms diviem gadiem, redzot, ka vecmāmiņa cenšas piesēst, mērojusi īsu ceļa posmu, lai kārtējo reizi atpūstos, radās doma sarūpēt soliņu. No atrastajiem atgriezumjiem tapa soliņš, kuru novietojām zem vecmāmiņas stādītās ābeles – jauka vieta mājas tuvumā, kur pārredzams pagals un apkārtnē, patīkama ēna. Vecmāmiņa tur bieži atpūtās divus pavasarus – divas vasaras un vienu rudenī. Šajā pavasarī viņa vairāk tur nesēdēs, taču koks ir saglabājis viņas siltumu un mīlumu. Apsēžoties uz sola, sajūti mīla cilvēka klātbūtni, šķiet, ka gādīga roka noglauz galvu un klusa balss saka: “Nesatraucies, viss būs labi!”

Gribas ticēt, ka vecmāmiņas dvēselīte ik pa laikam piemetas uz soliņa, jo tas arī bija kādreiz dzīvs koks. Nāks pavasaris, balti ziedēs ābele pie sola, dzīve turpināsies...

Gribas mirkli ēnā stāt,

Vecam kokam spiesties klāt,

Dziedi, sirds, līdz galam dziedī:

“Birst ābelei balti ziedi...”

Anete Šteinerte, MKPC

ŠOGAD LATVIJAS MEŽA DIENĀM APRIT 94. GADSKĀRTA

Meža dienas ir tradīcijām bagāts pasākumu cikls, ko rīko, lai veicinātu sabiedrības izpratni par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu.

Visu šo gadu garumā Meža dienu pasākumos aktīvi iesaistās pašvaldības, iestādes, organizācijas, kopienas, iedzīvotāji un skolēni.

Aizvadīti interesanti Meža dienu pasākumi

Šogad 21. martā pasaulē atzīmēja Starptautisko meža dienu ar devīzi “Mežs un ilgtspējīga ražošana un patēriņš”, lai uzlabotu sabiedrības informētību par meža nozīmi un iespējām, ko tas var sniegt gan mūsdienai, gan nākotnes paaudžu vajadzību nodrošināšanai.

Arī Latvijā notika vairāki pasākumi, piemēram, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs rīkoja fotokonkuru “Darinājumi no koka – vērtība manās mājās”, AS “Latvijas Valsts meži” sadarbībā ar Imanta Ziedoņa fonda “Viegli” izglītības iniciatīvu “Ziedoņa klase” aicināja jauniešus piedalīties uzlīmju dizaina konkursā “Skābeklis”.

Meža dienu ietvaros 29. aprīlī Jelgavā Pasta salā jau ceturto reizi notika pasākums “Mežs ienāk Jelgavā 2022”, ko organizēja Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultāte sadarbībā ar nozares organizācijām un uzņēmumiem. Tā tēma šogad bija “Mežs mūsu ikdienā”. Vienlaikus notika arī koka skulptūru festivāls “Otrā

Foto: no MKPC arhīva

elpa” – četri mākslinieki nedēļas garumā veidoja koka skulptūras, lai izvietotu tās Pasta salas koka skulptūru parkā.

LLKC mācību un demonstrējumu centrs “Lielozoli” rīkoja izglītojošu meža takas atklāšanu, kurā varēja izzināt koka dzīvi no sēklas līdz kvalitatīvam mežam, kā arī uzzināt vairāk par meža kaitēkļiem, meža apsaimniekošanu un materiāliem, ko iegūst un veido no koka.

AS “Latvijas Valsts meži” visā Latvijā organizēja 15 Meža dienu atvērto pasākumus – parku un taku sakopšanu, koku stādīšanu u. c. Uz tiem varēja pieteikties ikviens interesents. Kopš 2018. gada LVM ir iedibinājis jaunu tradīciju – aicināt vienkopus dabas parkā Tērvetē visus meža draugus uz Baltijā lielāko meža izziņas pasākumu “Latvijas Meža dienas”. Šogad pasākums

“Latvijas Meža dienas” Tērvetē, divu dienu laikā svētkus apmeklēja 14500 lielu un mazu interesentu

notika 27. un 28. maijā, un to apmeklēja vairāk nekā 14 500 interesentu, kas varēja izzināt aktuālo nozarē, meža audzēšanas ciklu ar meža tehniku, kā arī mācību un karjeras iespējas mežsaimniecībā.

Meža dienas turpinās

Meža dienu pasākumi plānoti arī rudens pusē. AS “Latvijas Finieris” sadarbībā ar LVM 8. septembrī no plkst. 10 līdz 16 plāno pasākumu “Latvijas Finiera Zaļā klase” Latgales reģiona pamatskolas skolēniem. Tas notiks Sarkaņkalnā, Rēzeknes novada Vērēmu pagastā. Savukārt vairākās Latvijas pašvaldībās plānoti izglītojoši semināri par mežu un teritorijas labiekārtošanas talkas. Interesenti laipni gaidīti. Lūgums sekot līdz informācijai.

Māra Mīkule, ZM

GODINĀTI MEŽA NOZARES GADA BALVAS “ZELTA ČIEKURS 2021” LAUREĀTI

Svinīgā apbalvojumu pasniegšanas ceremonijā šogad norisinājās Meža dienu laikā, 27. maijā, Tērvetes dabas parkā.

Par mūža ieguldījumu meža nozares gada balvu “Zelta čiekurs 2021” saņēma Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” vadošā pētniece Ilze Veinberga, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātes ilggadējā darbiniece Rūta Kazāka un SIA “Rīgas meži” Gaujas mežniecības mežsargs Jānis Sejāns.

Nominācijā “Par inovatīvu uzņēmējdarbību” ar balvu “Zelta čiekurs” apbalvots uzņēmums AS “Graanul Invest”.

Nominācijā “Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā” balvu “Zelta čiekurs” ieguva SIA “Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts” vadītājs Andrejs Domkins.

Meža nozares gada balvas “Zelta čiekurs 2021” laureāti

Nominācijā “Par ilgtspējīgu saimniekošanu” laureāti izvērtēti Latvijas Meža īpašnieku biedrības rīkotajā konkursā “Sakoptākais mežs”. Ar balvu “Zelta čiekurs” apbalvoti meža īpašuma “Druvnieki” saimnieki Rūdolfs un Silvija Paegles.

Savukārt ar balvu “Zelta čiekuriņš” četras nominācijās – “Par mūža ieguldījumu”, “Par inovatīvu uzņēmējdarbību”, “Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā” un “Par ilgtspējīgu saimniekošanu” apbalvoti pārējie laureāti.

RUMĀNIJĀ SAIMNIEKO SASKAŅĀ AR FSC VIETĒJO

Pēc pandēmijas ierobežojumu atcelšanas radās iespējas īstenot atceltos ES atbalsta pasākumus meža īpašniekiem klātienē, tostarp arī LAP 2014-2020 apakšpasākumu “Saimniecību un mežu apmeklējumu nodrošināšana”.

No 16. līdz 21. maijam 20 Latvijas meža īpašniekiem bija iespēja doties uz Transilvānijas reģionu Rumānijā, lai iepazītu un pilnveidotu zināšanas par sertificētu privāto mežu apsaimniekošanu. Mežu apmeklējuma tēma bija “Sertificētu privāto mežu apsaimniekošana”.

Rumānijas Transilvānijas reģionu dēvē par *Seklerland*, kas izveidojies vēsturiski, uz dzīvi apmetoties ungāru ieceļotājiem, kurus arī dēvē par sekleriem. Reģionam ir savs karogs, rūpīgi kopta ungāru kultūra un tradīcijas. Iedzīvotāji savā starpā sazinās trīs valodās – sekleru dialektā, ungāru un rumāņu. Teritorija ir kalnaina, tos arī klāj meži.

Meža apsaimniekošanu nosaka likumdošana

Rumānijā ir 7 milj. hektāru meža – tas ir divas reizes vairāk nekā Latvijā. No tā 42 % (2,78 milj. ha) ir *Natura 2000* teritorijas, tajā skaitā 13 dabas parki. Mežos aug galvenokārt trīs valdošās saimnieciski nozīmīgas koku sugas – egle, dižskābardis un ozols, nedaudz ir arī kalnainam apvidum raksturīgās sugas – akmens bērzs, kļava, kalnu priede u. c.

Meža apsaimniekošanu nosaka likumdošana, kurā detalizēti atrunāts, ko drīkst darīt – kādā vecumā un apjomā cirst, veikt kopšanu utt. Valstī ir arī uzraugošā institūcija, kas veic pārbaudes. Meža apsaimniekošanas sistēma ir līdzīga tai, kāda bija pie mums padomju laikos.

Vēsturiski liela daļa mežu pieder komūnām, kas veidojušās ciematu ietvaros, kurā katram kopsaimniecībā esošajam nosacīti (nav konkrēts meža gabals) pieder 1 ha meža, par kuru katru gadu viņš saņem dividendes naudā (90–160 eiro atkarībā no meža vērtības) vai kokmateriālos, piemēram, malkā. Šos mežus, slēdzot līgumus, apsaimnieko mezsaimniecības (*Composorator*), kaut kas līdzīgs mūsu bijušajām mežniecībām. Rumānijā lielākā daļa mežu ir sertificēti atbilstoši FSC vietējam standartam, kas pieņemts 2019. gadā un tajā detalizēti atrunātas arī vides prasības.

Interesanti objekti

Mācību brauciena laikā apmeklējām vairākas mezsaimniecības un vairākus interesantus meža objektus.

Foto: no MKPC arhīva

Izstrādāta vējgāze, visur zarus krauj kaudzēs un atstāj mežā

Mūs vienmēr sagaidīja mezsaimniecības darbinieki formās

Zetea mezsaimniecībā iepazīnāties ar privātā meža apsaimniekošanu (kooperatīva ietvaros), kas ir vērsts uz dabai draudzīgāku meža apsaimniekošanu. Mežā apskatījām egļu audzi un iepazīnāties ar mežizstrādes principiem. Pirms mežizstrādes izcērtamos kokus atzīmē un zīmogo, kā tas kādreiz bija pie mums, un numurē. Saimnieko atbilstoši normatīvo aktu striktajām prasībām, kas reizēm ir pretrunā ar labas meža apsaimniekošanas principiem.

Georgeni mezsaimniecībā apskatījām meža atjaunošanas, agrotehniskās kopšanas piemērus un dižskābarža plantāciju. Šajā reģionā vēsturiski lielākā daļa iedzīvotāju ir ungāri. Aptuveni 90 % no apsaimniekošanā esošās teritorijas ir *Natura 2000* teritorijas, kurām nepieciešama specifiska saimniekošanas pieeja. Šajā mezsaimniecībā ir arī iz-

veidots pirmais privātais mezsaimnieciskās izpētes centrs, ir sava kokzāģētava, kokaudzētava, kā arī atsevišķa medību daļa. Medības notiek 16 000 ha platībā. Lielākā problēma šajā reģionā ir saistīta ar lāčiem (viens lācis uz 120 ha), jo to ir daudz, tos medīt nedrīkst un par to draud liels sods.

Meža apskatē iepazīnāties ar meža ieaudzēšanas projektu, kuru rumāņi īstenojuši par līdzekļiem no Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda (aptuveni 5000 eiro par hektāru), sakārtojot arī infrastruktūru.

Praidās mezsaimniecībā iepazīnāties ar meža atjaunošanu pēc vējgāzēm, apmežošanu, meža aizsardzību un monitoringu, sertificēta privātā meža apsaimniekošanu.

Līdzīgi kā pie mums, ir vērojami mizgraužu postījumi, īpaši pēc vējgāzēm, aplūkojām, kā tās atjauno. Zarus krauj kaudzēs, to nosaka likumdošana, jo ir aprēķināts, ka šķeldot nav izdevīgi. Vējgāzi izstrādā ar motorzāģiem. Normatīvi nosaka, ka pēc nozāģēšanas divus gadus neko nedara, pēc tam tikai stāda kociņus. Mizgraužu ierobežošanai izmanto arī feromonu slazdus. Diezgan daudz apmežo pļavas, kuras agrāk izmantoja lopu ganīšanai. Ir ierobežojumi – bioloģiski vērtīgās alpu pļavas nav atļauts apmežot. Šajā mezsaimniecībā meža īpašniekiem dividendēs maksā ap 90 eiro gadā. Tas atkarīgs no mežaudzes sastāva.

Oderheja Sečujeka mezsaimniecībā detalizētāk iepazīnāties ar sertificētu privāto mežu apsaimniekošanu. Šīs mezsaimniecības meži ir sertificēti FSC grupu sertifikāta meža apsaimniekotāju asociācijas ietvaros. Saimniekošanu kontrolē, veicot auditu katru gadu vienu reizi. Resnie koki jāatstāj, bet nav īpašas prasības. Mežu apsaimnieko atbilstoši meža apsaimniekošanas plānam, līdzīgi kā tas bija kādreiz pie mums, tam seko līdzīgi un veic ierakstus, kā tas tiek īstenots dabā.

► 7. lpp.

STANDARTU

Mežizstrādē izmanto arī zirgus, šis pājūgs bija domāts tūristiem

◀ 6. lpp. Iegūst kokogles

Rumānijā vēl nodarbojas ar kokogļu ieguvu. Kokmateriāli tiek sakrauti kaudzē pēc īpašas sistēmas, nosedzot ar izolācijas slāni. Kaudzi aizdedzina, un tā lēnām gruzd bezgaisa apstākļos 14 dienas 700 grādu temperatūrā. Degšanu visu laiku uzrauga. Ja ir zili dūmi, tas nozīmē, ka degšana ir par intensīvu, to samazina, uzsmidzinot ūdeni. No 100 kubikmetriem malkas var iegūt 17 000 litru ogļu. Pie mums kokogles dedzināt nav atļauts.

Rumānijā meži ir videi draudzīgi apsaimniekoti saskaņā ar FSC sertifikācijas prasībām. Pie mums diemžēl nav pieņemts FSC vietējais standarts, kas kavē plašāku privāto mežu sertificēšanu.

Pēc meža īpašnieku atsauksmēm var atzīt, ka mācību brauciens bija vērtīgs, iegūtas jaunas zināšanas un jauna pieredze, ko turpmāk varēs izmantot sava meža apsaimniekošanā.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

Koka bojājums, lācis asinājis nagus

MEŽA NOZARES IZSTĀDE “ELMIA WOOD 2022”

Šogad 2.–4. jūnijā Zviedrijā norisinājās grandioza meža nozares izstāde “Elmia wood 2022”.

Izstādes mērķis – iepazīstināt apmeklētājus ar jaunākajām tehnoloģijām meža nozarē, to izmantošanu meža apsaimniekošanā, veicot paraugdemonstrējumus. Tāpat izstādē bija iespēja apskatīt plašu mežsaimniecības tehnikas klāstu, sākot no augšnes sagatavošanas līdz pat koksnies pievešanai uz augšgala krautuvi. Izstādē varēja apskatīt dažādu veidu un ražotāju augšnes sagatavošanas iekārtas, mašīnizētas stādīšanas iekārtas, kā arī stādāmos stobrus, kam pievienota tvertne ar granulām, kuras ar dozatora palīdzību tiek iebērtas zem stādāmā kociņa saknēm, lai nodrošinātu kociņam optimālu mitruma līmeni tā augšanai.

Izstādē notika mazgabarīta meža tehnikas paraugdemonstrējumi kopšanas cirtē, salīdzinot dažādu tehnikas modeļu darba produktivitāti un parādot, cik efektīvi darbojas elektriskā meža tehnika, kuras ražīgums būtiski neatšķiras no tradicionālajām meža tehnikām ar iekšdedzes dzinējiem.

Paraugdemonstrējumā ar motorzāģiem rādīja, kā pareizi aizvākt iekārušos kokus, kā arī salīdzināja dažādu jaudu motorzāģus. Vienā no mēģinājumiem tika salīdzināts parastais motorzāģis ar elektrisko – uzdevums bija uz ātrumu pārzāģēt līdzīga diametra balķi. Jāteic, ka, strādājot ar benzīna motorzāģi, ar šo uzdevumu varēja tikt galā ātrāk, taču arī elektriskais motorzāģis tālu neatpalika no tā.

Mežizstādes demonstrējumu laikā varēja apskatīt dažādus risinājumus, kā izvilkt zāģbaļkus no cirsmas, ja īpašumā

nav meža tehnikas, – vairākumā risinājumu apaļie kokmateriāli tiek izvilkti no cirsmas ar vinčas palīdzību.

Bija iespēja arī apskatīt jaunumus mērinstrumentu klāstā, piemēram, Vertex augstummēru, kas spēj noteikt ne tikai koku augstumu un attālumu līdz tam, bet ar to ir iespējams noteikt arī parauglaukuma platību. Ļoti populāra ir dronu izmantošana mežsaimniecībā, kas sniedz iespējas ievākt LIDAR datus, noteikt egļu astoņzobu mizgrauža bojātās teritorijas un veikt mežaudzes uzmērīšanu. Dronu izmantošana mežsaimniecībā pagaidām ir jauns lauciņš, kurā vēl jāiegulda daudz darba, taču šīs tehnoloģijas tikai turpinās attīstīties, atvieglojot mežā veicamos darbus.

Izstādes laikā lielu uzmanību izpelnījās un daļai apmeklētāju pārsteigumu radīja suņi, kuri ir apmācīti ar feromonu palīdzību atrast egļu astoņzobu mizgrauža inficētos kokus, pat ja ārējās koku pazīmes vēl nelielina par egļu astoņzobu mizgrauža klātbūtni. Apmācītie suņi ir spējīgi saost inficētos koku līdz pat 100 metru attālumam un apsekt līdz pat 10 hektāriem stundā.

Kopumā šī izstāde bija lieliska vieta, kur smelties idejas dažādiem tehniskiem risinājumiem un iepazīties ar mežsaimniecības nozares jaunumiem un iespējām.

Artis Misiņš, MKPC Centrālais birojs

Foto: Artis Misiņš

MEŽA DEMONSTRĒJUMU TERITORIJU ZEMJU ĪPAŠUMOS TURPINĀS

Turpinās integrētā *LIFE* projekta *LatViaNature* potenciālo meža demonstrējumu teritoriju apmeklējumi privāto meža zemju īpašumos.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki kopā ar Pasaules dabas fonda, Dabas aizsardzības pārvaldes un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjiem apmeklēja potenciālās meža demonstrējumu teritorijas dažādās Latvijas vietās. Projekta ietvaros apsekoti jau vairāk nekā 30 īpašumi.

Lai arī mežu īpašnieki ir ļoti dažādi, viņus visus vieno viens – mīlestība pret mežu, pret to, ko viņi dara. Kāds mežu ieguvis mantojumā un ar lielu cieņu un iekļautību saimnieko tālāk, kāds cits – mērķtiecīgi iegādājies un attīstījis, kopis un stādījis, lai nodotu saviem pēcnācējiem. Kādam meža apsaimniekošana ir pašsaprotama un vienkārša, jo ir iegūta atbilstoša izglītība un pilnveidotas profesionālās prasmes un iemaņas, savukārt kādam citam personiskās pieredzes ceļā iegūtas zināšanas, kas bieži ir lieli pārdzīvojumi un eksperimenti, kas ne vienmēr rezultējas ar panākumiem un ieguvumiem. Neatsverama pieredze – tas ir tas, ko iegūst ikviens, kurš saimnieko savā mežā. Un galu galā – nekļūdās tikai tas, kas neko nedara. Un arī neko nedarīt mežā ir jāmācās gudri!

Niāra Robalde – Tīnūžu pagasts, Ogres novads. Niāra Robalde apsaimnieko ģimenes īpašumu Tīnūžu pagastā. Īpašumā atrodamas retas un aizsargājamas augu sugas – jumstiņu gladiolas, naktsvijoles un staipekņi. Niāra ir bijusī skolotāja un joprojām turpina apgūt jaunas zināšanas, vēro mežā notiekošo, lai pieņemtu atbilstošus lēmumus par tā apsaimniekošanu. Tā kā mežs atrodas tiešā māju tuvumā, tas

Gvido Liepiņš un Edgars Mitris iepazīstina ar situāciju viņu īpašumos

tiek izmantots pastaigām, ogu, sēņu lasīšanai, tomēr putnu un citu dzīvnieku mazuļu laikā Niāra ar suni mežā neiet, stingri ievēro jaunaudžu kopšanas atļauto laiku, neveic mežizstrādes darbus pavasarī un vasaras sākumā. Viennozīmīgi šis ir mežs ar pievienoto vērtību.

Gvido Liepiņš un Edgars Mitris – draudzīgi kaimiņi Jēkabpils novadā, kuri apsaimnieko blakus esošus mežus. Gvido Liepiņš dalījās ar savu pieredzi mitra, kūdraina meža apsaimniekošanā. Viņa īpašumā uzskatāmi redzams, kā mainās ikgadējais koksnes pieaugums, kad tiek atjaunots grāvju tīkls. Gvido kopā ar Edgaru Mitri (SIA “Dižmežs” īpašnieku) draudzīgi saimnieko kādreizējos pašvaldības īpašumos, aizaugušās lauksaimniecības zemēs, kur šobrīd ir ne mazums šķēršļu kvalitatīvas mežaudzes iegūšanai. Mežkopība ir Gvido aizraušanās, kurā viņš cenšas iesaistīt arī savu ģimeni, rādot savus atklājumus meža attīstībā.

Māris Skudra saimnieko Ogres novadā un ir pieredzējis mežsaimnieks ar savu pieredzi par meža apsaimniekošanu. Māris ir ieguvis balvu par labāk apsaimniekoto privāto mežu Latvijā un labprāt dalās ar savu unikālo pieredzi, kā ierobežot dzīvnieku postījumus jaunaudzēs, un arī labprāt pieņem viesus “Gaiļu” dabas takā, kas iepazīstina ar dzīvi mežā, ar svešzemju koku stādījumiem, ar Latvijas mežos sastopamajiem augiem. Takā iespējams redzēt atšķirību starp koptu un nekoptu mežu, tā ir lieliska izglītības vieta skolēniem, ģimenēm, ikvienam dabas mīļotājam un interesentam.

► 9. lpp.

Niāra Robalde stāsta savu pieredzi meža apsaimniekošanā

Māris Skudra aicina apskatīt “Gaiļu” dabas taku

APMEKLĒJUMI PRIVĀTO MEŽĀ

Balvas “Zelta Čiekuriņš 2021” ieguvējs Rišards Petraškevičs

◀ 8. lpp.

Rišards Petraškevičs – ieguvis balvu “Zelta čiekuriņš 2021” nominācijā “Par ilgtspējīgu saimniekošanu”. Rišards zvejojis Rīgas līcī divdesmit gadu, bet tad pieņēmis lēmumu sagriezt savus kuģus metāllūžņos un pievērsies sava bērnības sapņa īstenošanai – mežsaimniecībai. Viņš pamazām iegādājās meža īpašumus – pirka, mainīja, apvienoja, līdz izveidoja vienotu mežu platību. Viņa plāns ir noturīga, ilgtspējīga mežsaimniecība, ko var nodot no paaudzes paaudzē – bērniem un mazbērniem. Rišards saimnieko dabai draudzīgi, ievērojot savstarpējo cieņu – apzināti netraucējot putnus, dzīvniekus (īpaši pavasarī), kā arī bebrus ierobežo ar prātu un pārdomātām darbībām.

Viņš zina, kā meža dzīvniekus novirzīt uz regulāri pļautām grāvmalēm un meža ceļiem, lai tie tik daudz nepostītu viņa mežus un jaunaudzis. Rišards vēlas atstāt aiz sevis mantojumu ģimenei un dabai.

Guntis Āzens – īpašnieks Madonas novadā ar mežsaimnieka izglītību. Guntis daļu no sava šī brīža īpašuma ir mantojis, daļu piepircis klāt. Pats saka, ka labas iespējas nedrīkst laist garām, un nevar tam nepiekrīst – vai ne! Guntis savā īpašumā ir ik dienu – stāda, kopj un zāģē. Kā pats saka: “Darba pietiek!” Daļa no viņa īpašumiem ir savulaik aizaugušas lauksaimniecības zemes. Apskatījām baltalkšņu audzi, egļu, sarkano ozolu un liepu mistraudzi, bērzu audzi u. c. Jāpiemin, ka ir daudz dzīvnieku postījumu, netrūkst arī sērsnas, sniega bojātu koku. Tomēr, neskatoties uz visām likstām, Guntis ir priecīgs, ka var saimniekot pats savā mežā.

Mārtiņš Zvejnieks – īpašnieks no Jēkabpils novada, kas saimnieko kopā ar savu sievu. Mārtiņa īpašums ir īpašs un unikāls, tajā sastopama liela bioloģiskā daudzveidība – pārplūstoši laukumi, ūdensteces, mitrs mikroklimats, bioloģiski veci koki, atmiruši koki, atvērumi mežā, tāpat netrūkst arī dobumainu koku, koku ar lieliem, nokaltušiem zariem. Īpašumā uzskatāmi redzams, kā notiek sukcesija jeb ekosistēmas pārveidošanās – pirms daudziem gadiem pamestai lauksaimniecības zemei aizaugot ar kokiem, izveidojas sākotnējais jeb pionierfāzes mežs, ieaug koku pioniersugas – priedes, bērzi un baltalkšņi. Ar laiku, audzei novecojot, zem šiem kokiem sāk augt sugas, kas konkrētajos apstākļos nomainīs esošo mežaudzi, izveidos meža attīstības gala stadijas jeb primārā meža kokaudzis sastāvu. Šādā veidā, mežam dabiski attīstoties, vēl pēc 150 gadiem šeit būs veca platlapju un egļu mistrota audze ar atsevišķām 250 gadus vecām priedēm. Īpašums un paši īpašnieki ir ar savu ļoti īpašu

Guntis Āzens rāda dzīvnieku postījumus mežā

auru un sajūtu. Viņiem pieder meži, kas ir īsta paradīze īpašām kukaiņu, ķērpju un sūnu sugām, arī putniem. Īpašums tiek apsaimniekots ļoti saudzīgi, atbildīgi – ar cieņu pret dabu un tās iemītniekiem. Neierasts privātais mežs, un – jā, varam apliecināt, tas ir īsts un pavisam reāls!

Meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritoriju meklējumi ir noslēgušies, šobrīd noris izvērtēšanas un plānošanas process.

Izvēlētas piecas demonstrējumu teritorijas, kurās tiks īstenoti ilgtspējīgas mežsaimniecības demonstrējumi, līdzsvarojot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un meža īpašnieka ekonomiskos ieguvumus.

Līga Solosteja, MKPC

Tiek apspriestas meža vērtības skaistajā Mārtiņa Zvejnieka īpašumā

SAIMNIEKO RĀZNAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Rāznas Nacionālais parks ir 9615 ha plaša aizsargājama dabas teritorija pašā Latgales sirdī, kas sevī ietver daudz un dažādas dabas bagātības un nozīmīgu kultūrvēsturisko vidi.

Lai saglabātu šīs teritorijas dabas vērtības, nereti meža īpašnieki saskaras ar izaicinājumiem saimnieciskajā darbībā. Sarunā ar meža īpašnieku **Ingusu Brolišu**, kurš apsaimnieko mežus gan Nacionālā parka teritorijā, gan ārpus tā, noskaidrojām skatījumu uz aktualitātēm un nākotnes redzējumu no meža īpašnieka skatupunkta. Ingusa īpašumā ir diezgan daudz un dažāda vecuma meži. Gan dabiskas, gan mākslīgi atjaunotas jaunaudzes, kurās aktīvi realizē arī ES projektus. Īpašumā ir vairāki potenciālie dižkoki un atzīts pilskalns.

Purvs kā bioloģiski vērtīga vieta, ko saglabāt

Apgrūtinājums – kailcirsu ierobežojums

Kā lielāko apgrūtinājumu meža apsaimniekošanā īpašnieks min tieši kailcirsu ierobežojumu. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.447 kailcirtes Rāznas Nacionālajā parkā nedrīkst pārsniegt 1 ha platību. Tas nereti apgrūtina cirsmu plānošanu un loģistiku, it sevišķi, ja mežaudzes atrodas tālu no ceļiem un mazi apjomi var būt ekonomiski neizdevīgi. Lai gan tas no vienas puses ir

apgrūtinājums meža īpašniekiem, Inguss atzīst, ka tam ir savs pluss, mežaudzes tiek cirstas pakāpeniskāk, vairākos piegājienos, neveidojas lielu izcirtumu platības un izcirtumi būs atjaunojušies, kad tiks plānotas nākamās cirsmas.

Tomēr saimnieks piebilst, ka jebkuram ierobežojumam un aizliegumam pretī pienāktos atbilstoša kompensāciju sistēma. Jārada vide tā, lai meža īpašnieki, kuru teritorijā ir ievērojamas dabas vērtības, paši būtu ieinteresēti šīs vērtības sargāt. Inguss piebilst, ka nākotnē vēlētos redzēt mazāk

krūmu, vairāk sakoptu un perspektīvu mežaudžu, kur zvēram patverties, putnam padziedāt un mežsaimniekam pilnveidoties. Savā īpašumā viņš veic meža apsaimniekošanu ar tādu apziņu, lai pašam ir, bērniem paliek un mazbērniem arī lai tiek nodotas gan zināšanas, gan meža īpašumi. Nocirst visu un uzreiz nav liela māksla. Nocirst, atjaunot, ieaudzēt, kopt un atkal sasniegt perspektīvas mežaudzes rādītājus – tieši tas arī parāda saimnieciskumu.

Anna Pastare-Skutele,
MKPC, Rēzeknes nodaļa

APAĻO KOKMATERIĀLU PRODUKTU CENU TENDENCES

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu (MEKA), veicot apaļo kokmateriālu cenu monitoringu, var secināt, ka laika periodā no 2022. gada februāra līdz aprīlim koksnes tirgū ir vērojams cenu kāpums apaļkoksnes sortimentiem, ko ietekmējusi karadarbība Ukrainā un ar to saistītās sankcijas, kā arī Eiropas Savienība vairs neiegādājas no agresorvalstīm, Eiropas Savienībai lemjot par labu vairs neiegādāties Krievijas un Baltkrievijas koksnes produktus. Savukārt meža īpašniekiem šāda tirgus situācija pašlaik ir ļoti izdevīga.

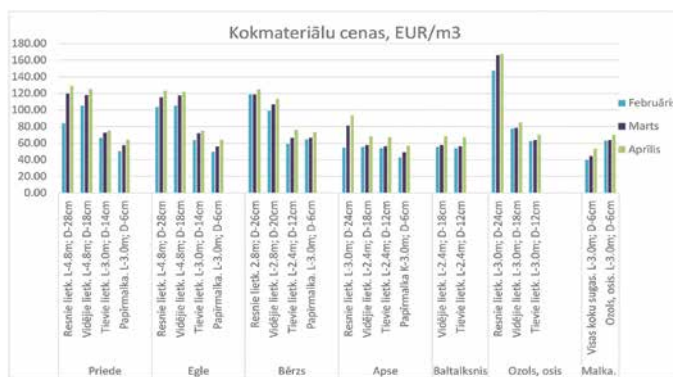
Straujš cenu kāpums ir novērots tieši skujkoku apaļkoksnes sortimentiem, kas skaidrojams ar celulozes un enerģētiskās koksnes pieprasījuma pieaugumu – ir būtiski augusi cena tievajiem egles un priedes sortimentiem. Straujš cenu kāpums ir novērojams arī bērza apaļkoksnes sortimentiem, kur ievērojamākās izmaiņas ir tieši tievajiem un malkas sortimentiem.

Pašlaik ir novērojamas rekordlielas apaļo kokmateriālu cenas. Augstajām cenām nākotnē vajadzētu samazināties, bet karadarbības dēļ notiekošās situācijas Ukrainā ir grūti prognozēt, kad kokmateriālu cena sāks samazināties un koksnes tirgus nostabilizēsies.

Pēdējo trīs mēnešu cenu izpēte liecina, ka no februāra līdz aprīlim procentuāli apaļo kokmateriālu cenas ir augušas vidēji par 27 %.

Priedes zāgbaļķu cenas ir kāpušas no 26,05 % līdz 32,76 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 8,68 % līdz 10,92 %.

Egles zāgbaļķu cenas ir kāpušas no 28,14 % līdz 33,95 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 9,38 % līdz 11,32 %.

Bērza zāgbaļķu cenas ir kāpušas no 14,3 % līdz 25,14 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 4,77 % līdz 8,38 %.

Apses zāgbaļķu cenas ir kāpušas no 40,08 % līdz 61,74 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 13,36 % līdz 20,58 %.

Baltalkšņa tara kluču cenas ir kāpušas no 36,48 % līdz 38,66 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai par 12 %.

Ozola, oša zāgbaļķu cenas ir kāpušas no 6,84 % līdz 14,52 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 2,28 % līdz 4,84 %.

Papīrmalkas cenas ir kāpušas no 16,87 % līdz 51,88 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 5,64 % līdz 17,29 %.

Malkas cenas kāpums ir 38,7 %, un ozola, oša malkas cenas kāpums ir 8,3 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties malkas cenai par 12,9 % un ozola, oša malkai par 2,77 %.

Artis Misiņš, MKPC

KĀ LĪDZSVAROT DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANU UN TAUTSAIMNIECĪBAS INTERESES

Projekta *LatViaNature* aktivitātes “Lauku konsultantu apmācība” ietvaros notika mācības mežsaimniecības konsultantiem “Ilgspējīgā mežsaimniecība”, lai viņi varētu dalīties ar zināšanām, kā apsaimniekot mežu, līdzsvarojot vides, ekonomiskās un sociālās vajadzības, saglabājot bioloģisko daudzveidību, kā arī ņemot vērā koksnes un nekoksnes vērtību.

Mācības notika divas dienas, tās vadīja pieredzējuši lektori – Guntis Brūmelis un Didzis Tjarve no Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes Botānikas un ekoloģijas katedras. Praktiskajā daļā Ķemeru Nacionālā parka mežā tika “izspēlētas” problēmsituācijas, kurās konsultanti mācījās novērtēt dabas vērtības dažādos meža objektos un sniegt padomus meža īpašniekiem, kā meža īpašniekiem saimniekojot mežā saskaņojot dažādas intereses. Piemēram, vējgāzēs vislabāk būtu atstāt visu, kā ir, tomēr, ja ir vēlme iegūt līdzekļus no meža un tajā atstāt arī kaut ko dabas daudzveidībai, tad visas kritālas pilnībā izvākt nevajadzētu. Lielāko daļu atlikušo egļu var izzāģēt, jo tās tāpat ietu bojā. Būtu vēlams atstāt koku grupas, kā arī lapu kokus.

Kā piemēru var minēt arī tekstā aprakstīto situāciju saistībā ar meža apsaimniekošanu, kuru nācās risināt konsultantiem un kopīgi izdomāt, kādu padomu dot meža īpašniekam.

Situācijas apraksts

Mistrotā mežaudzē egles cietušas no astoņzobu mizgrauža. Saimnieks vēlas izvākt egles, bet meita ar līgavaini, aizrautīgi entomologi, tam nepiekrīt un vēlas saglabāt atmirušo koksni. Visi vēlas, lai meža konsultants rastu kompromisu.

Risinājums

Prioritārais konsultanta piedāvātais risinājums – ņemot vērā dzeņu radītos ka-

Diskusijas par aspektiem, kas jāņem vērā, saskaņojot dažādas intereses

lumus, jāveido mikroliegums trīspirkstu dzenim, atstājot visas atmirušās egles, kas būtu ideāls biotops daudzām citām sugām. Ja nebūtu trīspirkstu dzeņa atstāto pēdu, tad alternatīvais konsultanta piedāvātais kompromiss – izcirst visas dzīvās egles un nelielu daļu atmirušo egļu, saglabājot vismaz 30 m³/ha un neizcērtot priedes un lapu kokus (izlases cirte bez otrā paņēmiena).

Jāsaprot, ka situācijas tomēr var būt dažādas, viennozīmīga risinājuma parasti nav. Lielākajā daļā gadījumu, ja vēlas sargāt dabu, tad mežā nekas nav jādara. Bet vai tas saskan ar meža īpašnieka interesēm un vajadzībām? Konsultantiem ir jābūt ziņošanai vairākās jomās, lai sniegtu padomu, izvērtējot vairākus meža apsaimniekošanas aspektus.

Līga Solosteja, MKPC

MEŽA BIRŽA

AUGOŠU KOKU IZSOLU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsolu portālā www.mezabirza.lv 2022. gada martā, aprīlī un maijā kopumā veiksmīgi noslēgušās 59 izsoles, kurās kopā izdarīti 3680 solījumi. Šajos mēnešos visu sortimentu cenas bija augšupejošas, augstāko vērtību sasniedzot maijā. No jūnija zāģbaļķu cenas stabilizējušās, savukārt finiera, papīrmalkas un enerģētiskās koksnes vērtība saglabā augšupejošu tendenci. Ir pārdoti 180 hektāri meža cirsmu ar kopējo izcērtamo likvīdo apjomu 37 494 kubikmetru apmērā. Apskatot izsolu sākumvērtību un pārdošanas cenu starpību, kopējais cenas pieaugums bijis 39,7 %, savukārt vidējais cenas pieaugums sasniedz 42,94 %.

Izsolu pārdošanas rezultāti

- Skuju koku cirsmu (vismaz 70 % skuju koku īpatsvars) cenas, sākot no 33,33 līdz 109,12 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirmām 84,37 EUR/m³.
- Jaukto koku cirsmu (skuju koku īpatsvars 40–60 %) cenas svārstās no 42,10 līdz 100,71 EUR/m³, vidējā svērtā cena 79,19 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (valdošā suga bērzs – vismaz 70 %) cenas, sākot no 39,84 līdz 94,17 EUR/m³, vidējā svērtā cena 64,27 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (bērzs, apse, melnalksnis) cenas no 15,00 līdz 88,90 EUR/m³, vidējā svērtā cena 64,28 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (valdošā suga – baltalksnis vairāk nekā 50 %) cenas, sākot no 20,51 līdz 54,46 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirmām 40,94 EUR/m³.

Martā sākām studentu atbalsta kampaņu, kuras ietvaros 10 eiro no katras ievietotās cirsmu izsoles Meža birža apņēmusies ziedot Latvijas Lauksaimniecības Meža fakultātes studentu stipendijai. Ar prieku paziņojam, ka līdz šim ir sakrāta jau puse no rudens semestrī nepieciešamajiem līdzekļiem jeb 500 eiro.

Karīna Jakovina, SIA “Meža birža”

Konsultanti meklē problēmsituācijas risinājumu

Meža īpašniece gar upīti vēlas ierīkot pastaigu taku, jādoma, kā to labāk izdarīt

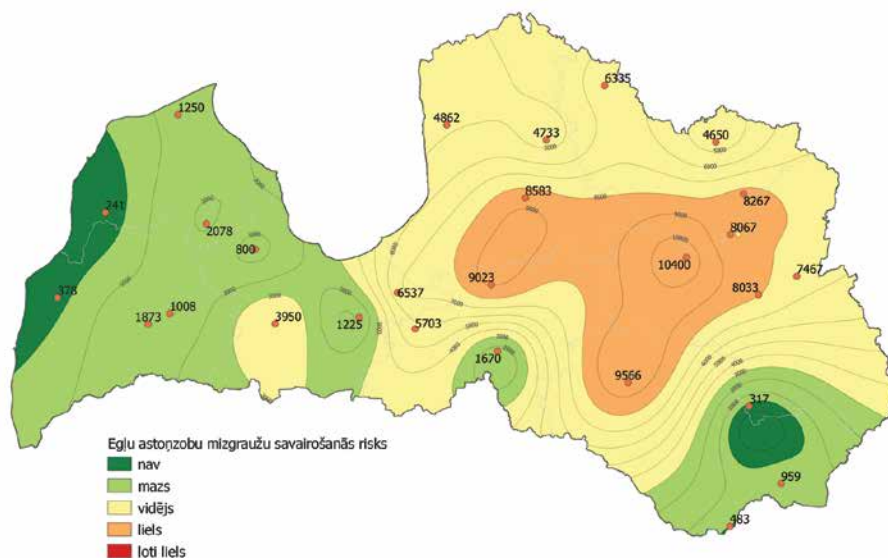

EGĻU ASTOŅZOBU MIZGRAUZIS VISVAIRĀK NOVĒROTS SĒLIJĀ UN VIDZEMĒ

Latvijas mežos turpinās egļu astoņzobu mizgrauža (*Ips typographus*) aktivitāte. Šis kukainis uzskatāms par visagresīvāko un bīstamāko egļu audžu kaitēkli ne tikai Latvijā, bet arī visā Eirāzijā, tas var invadēt gan novājinātas egles, gan pilnīgi veselus kokus.

Pēc Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" monitoringa datiem, lielākā egļu astoņzobu mizgraužu lidošanas intensitāte šā gada maijā novērota Sēlijā un Vidzemē, it īpaši izceļot Cēsu, Madonas, Gulbenes un Jēkabpils apkārtni, kur savairošanās risks novērtēts kā augsts. Līdz šim maza lidošanas intensitāte un līdz ar to mazs risks ir bijis Kurzēmē un Daugavpils apkārtnē, pārējā Latvijas teritorijā saglabājas vidējs mizgrauža invāzijas riska līmenis. Jāuzsver, ka monitorings tiek veikts novērojumu punktos un neatspoguļo katra meža īpašuma stāvokli, bet dod novērtējumu lielākai teritorijai. Valsts meža dienests (VMD) aicina meža īpašniekus, kuru īpašumā ir egļu audzes, regulāri apsekot un novērot to sanitāro stāvokli.

VMD vecākais eksperts Oskars Zaļkalns atgādina, ka ir nepieciešams ievērot noteiktus meža sanitāros pasākumus. Lai ka posmā no 1. aprīļa līdz 1. septembrim meža īpašniekiem nevajadzētu veikt kopšanas cirtes un sanitārās izlases cirtes egļu audzēs, kuras ir vecākas par 50 gadiem vai kuru koku vidējais caurmērs ir lielāks par 16 cm, jo ciršanas atliekas (zari, skuju un skaidas) izdala terpēnus, kas pievilina kukaiņus un veicina kukaiņu savairošanos. Izņēmumi pieļaujami vien tajos gadīju-

Attēlā: egļu astoņzobu mizgrauža lidošanas aktivitāte 2022. gadā, dati no LVMI "Silava" Nacionālā meža monitoringa

Egļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*)

mos, kad egļu audzes ir kompaktas, izolētas un atrodas ne tuvāk par 100 m no citām pieaugušām egļu audzēm. Šādas audzes atļauts cirst kailcirtē, nocērtot vienā paņēmienā visu mežaudzi, ja tā atbilst kritēri-

jiem, lai izpildītu cirti pēc VMD sanitārā atzinuma. Citos gadījumos ciršanu būtu vēlams atlikt uz septembri. Sausie koki risku mežaudzei nerada, taču darbības, kas saistītas ar to izvākšanu, var veicināt mizgraužu piesaisti audzēm, kurās šos kokus izvāc. Pieļaujama būtu darbība, ja tā notiek lapu koku audzēs, kur sastopamas vien atsevišķas egles, un skuju koku audzes ir ne tuvāk par 100 m.

Ja meža īpašniekiem rodas kādi jautājumi par egļu astoņzobu mizgrauža izplatības ierobežošanas pasākumiem, VMD aicina sazināties ar dienesta Meža un vides aizsardzības daļas vecākajiem ekspertiem:

• Oskars Zaļkalns – tālrunis: 26188968;
e-pasts: oskars.zalkalns@vmd.gov.lv

• Vasilijs Kolačs – tālrunis: 29441040;
e-pasts: vasilijs.kolacs@vmd.gov.lv

VMD galvenais uzdevums – veicināt meža ilgtspēju. Dienests uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu, medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī īsteno meža ugunsapsardzību un uzkrāj informāciju par mežu un tajā notikušo mežsaimniecisko darbību. VMD ir uz attīstību vērsta, mūsdienīga iestāde, kura pārmaiņus un ikviena darbinieka profesionalitāti uztver kā gudru ceļu uz izaugsmi. VMD ir pārliecināts, ka pastāvēs, kas mainīsies. VMD ir zemkopības ministra padotībā esoša valsts pārvaldes iestāde.

Iveta Pavziniuka,
Valsts meža dienests

Egļu astoņzobu mizgrauzis – ieskreja ar mizas miltiem

MEŽSAIMNIECĪBAS KAITĒKĻU DABISKIE IENAIDNIEKI – PŪTNI!

Foto: Esmeralda Mēne

Melnais mušķērājs

Šajā rakstā apskatīsim divas populārākās Latvijas putnu sugas, kurām visbiežāk izliek būrus un kuras visvairāk palīdz ierobežot kukaiņu daudzumu.

Latvijas mežos izliktajos putnu būros visbiežāk ligzdo melnais mušķērājs un lielā zīlīte. No mežaudzes un vecuma ir atkarīgs, kas tur ligzdos. Jaunā mežā (jaunaudzē), kur nav ekoloģisko koku ar dobumiem, protams, tā būs lielā zīlīte, bet melnais mušķērājs tur neligzdos, tomēr barosies gan.

Lielā zīlīte perē vienu divas reizes sezonā, perēšanu sāk aprīļa vidū vai beigās. Nometnieks. Ligzdo koku dobumos, dažādās ēku spraugās, labprāt arī būros.

Lielā zīlīte ir daudzu kukaiņu sugu, kuri ir atzīti par mežsaimniecības kaitēkļiem, dabiskā ienaidniece. Pieaugušās lielās zīlītes barībā ir: priežu vērpējs, priežu pūcīte, egļu mūķene, priežu sprīžmetis, priežu rūsganā zāglapsene, smecernieki, lapgrauži un mizgrauži.

Lielā zīlīte savus mazuļus baro ar priežu vērpējiem, egļu mūķenēm, dažādiem matainajiem kāpuriem. Tā kā lielā zīlīte ir nometnieks, tad viņa visa gada garumā barojas ar šiem kukaiņiem dažādās to attīstības stadijās.

Melnais mušķērājs perē vienu reizi sezonā maija beigās – jūnijā. Gājputns. Ligzdo koku dobumos, labprāt ligzdo izliktajos dobumos.

Melnā mušķērāja barībā ietilpst: egļu mūķeņu kāpuri, priežu vērpēja kāpuri,

mazais salnas sprīžmetis, priežu pūcīte un priežu sprīžmetis.

Mazuļus baro ar egļu mūķeņu kāpuriem, priežu vērpēja kāpuriem, mazajiem salnas sprīžmešiem, priežu pūcītēm, priežu sprīžmešiem, dažādiem zirnekļiem un citiem kukaiņu kāpuriem.

Visi pieminētie kukaiņi, ar ko barojas abas šīs putnu sugas, ir atzīti kā mežsaimniecības kaitēkļi.

Ikviens meža īpašnieks var rūpēties par dobumos ligzdojošajām putnu sugām, atstājot mežā dobumainus kokus. Jo vairāk tos atstās, jo labāk. Ja tomēr nav bijusi iespēja atstāt šādus kokus, var izlikt putnu būrus. Izliekot būrīti, jāatceras, ka būrus izvieto vienmērīgi pa visu audzi

un izliek ne tuvāk par 30–40 m citu no cita. Būrīšus var izlikt 2–3 m augstumā. Noteikti būrīšiem ir jābūt noņemamiem, lai rudenī tos var iztīrīt. Būrus var izlikt arī ļoti jaunās jaunaudzēs – tādās, kur kociņu augšums vēl nepārsniedz pat 2–3 m, bet šādā vietā būrīši jāliek uz atsevišķām kārtīm vai stabiņiem. Labākais laiks būru izlikšanai ir rudens. Izliekot maijā, var palaist garām pirmo zīlīšu perējumu, bet mušķērājiem būs pašā laikā, un lielās zīlītes iedzīvosies, lai perētu otro perējumu.

Lielo zīlīšu un melno mušķērāju būros ligzdo arī citi putni – zilzīlītes, erickiņi, cekulzīlītes, dzilnīši un mājas strazdi.

Elvijs Kantāns,

MKPC Ziemeļaustrumu nodaļa

Lielā zīlīte

NEPIETIEKAMI NOVĒRTĒTAIS RESURSS – SAVVAĻAS OGAS

Pēdējā laikā cilvēki arvien vairāk sāk novērtēt ikdienišķas un šķietami pašsaprotamas lietas. Arī dabas sniegtos labumus, ko vides zinātnē mēdz dēvēt par ekosistēmu pakalpojumiem.

Latvijā – daudz vairāk nekā vidēji Eiropā

Latvijā ar ogošanu, sēņošanu, ārstniecības augu un dekoratīvo materiālu vākšanu jeb nekoksnes produktu ieguvu nodarbojas daudz vairāk mājsaimniecību nekā vidēji Eiropā. Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silva” pētījumi rāda, ka 2019. gadā 88 % iedzīvotāju ir ievākuši kādu no meža nekoksnes produktiem, bet apmēram 9 % respondentu tas ir bijis arī ienākumu avots. Eiropā vidēji ar nekoksnes resursu ieguvu nodarbojas 28 % mājsaimniecību.

Jo nozīmīgāks resurss, jo vairāk cilvēkiem tas rūp. Jau ilgstoši viens no svarīgākajiem mežsaimniecības izaicinājumiem ir bijis rast vidusceļu starp meža nodrošināto koksnes un nekoksnes produktu ieguvu un dabas aizsardzību.

Katrai ogu sugai – sava ekoloģiskā niša

Latvijā visbiežāk sastopamās un ekonomiski nozīmīgākās savvaļas ogu sugas ir mellenes (*Vaccinium myrtillus* L.), brūklenes (*Vaccinium vitis-idaea* L.), zilenes (*Vaccinium uliginosum* L.), purva un sīkās dzērvenes (*Oxycoccus palustris* Pers. un *Oxycoccus microcarpus* Turcz. ex Rupr.) un meža avenes (*Rubus idaeus* L.). Koku sugu sastāvs, mežaudzes biežība un vecums ir svarīgi faktori, kas ietekmē gan gaismas pieejamību zemsedzei, gan augsnas mitrumu un barības vielu apriti.

Katrai ogu sugai ir sava ekoloģiskā niša. Piemēram, lai visātrāk salasītu pilnu trauku ar mellenēm, jādodas uz mežu, kur mellenei ir optimāli apstākļi. Tas varētu būt, piemēram, vidēji vecs, pieaudzis vai pāraudzis priežu vai egļu mežs mētrājā, lānā, damaksnī, mētru ārenī vai kūdrenī.

Nozīmīgākās savvaļas ogu sugas

Mellenē ir ekoloģiski plastiska boreāla suga, kas spēj augt arī purvainās, mitrās augsnēs, piemēram, sūnu purvā kopā ar brūklenēm, zile-

Zinātniskā izpēte reizēm iekļauj arī ogošanu

nēm, dzērvenēm un retāk sastopamajām lācenēm. Mellenes lielākoties vairojas veģetatīvi no viena auga, mežā veidojot apļveida klājienu. Izcirtumos, ja vien rizoīdu daļa nav pārlicu bojāta, sākotnēji iespējama melleņu atjaunošanās, bet ilgtermiņā pie pārlicu lielas jaunaudzies biežības, kad samazinās zemsedzei pieejamais gaismas daudzums, melleņu sastopamība sarūk.

Brūklene visbiežāk ap 0,2 m augstu vienlaidu klājienu veido nabadzīgākos meža tipos, piemēram, silā, slapjajā mētrājā vai purvājā. Bieži vien arī izcirtumā vai jaunaudzē redzamas sarkanās brūkleņogas, jo viens no limitējošiem faktoriem brūkleņu izplatībai ir tieši gaismas daudzums – jo vairāk gaismas, jo optimālāki augšanas apstākļi. Otrs, bet ne mazāk svarīgs faktors ir augsnas auglība: brūklenēm patīk mazauglīga, vidēji auglīga, nereti skāba augsne.

Zilenes nereti mežā tiek jauktas ar mellenēm. Atšķirībā no mellenēm zīleņu zilganzaļie krūmi spēj sasniegt 1,2 m augstumu (vidēji 0,5–0,7 m). Melleņu mētras ir īsākas – ap 0,5 m (vidēji 0,2–0,3 m). Gatavās zīleņu ogas nav zili melnas kā mellenēm, bet gan blāvi zilganās. Zilenes visbie-

žāk ieraudzīsīm sūnu purvā vai purvājā (ar skābu augsni), vai arī izteikti mitrā mežā. Līdzīgi kā mellenes un brūklenes, arī zilenes galvenokārt pavairojas veģetatīvi, veidojot klonus.

Dzērvenes ir antioksidantiem, vitamīniem un minerālvielām bagātākās Latvijas ogas. Sausā priežu silā vai liepu gāršā dzērveņu ogas neieraudzīsīm, bet kādā mitrākā ieplakā vai sūnu purvā gan. Atšķirībā no citām sugām dzērvenes parasti dabā pamanām tikai rudenī, kad redzamas ogas, jo sīkais, mūžzaļais, ložņājošais stublājs bieži vien pazūd sfagnu paklājā.

Meža avenē vidēji vecā vai pieaugušā mežā parasti redzēsīm bez ogām, tikai kā veģetatīvus dzinumus. Šī suga strauji, parasti divu gadu laikā, kolonizē auglīgu meža zemi pēc liela izmēra traucējumiem, vienlaidu atjaunošanas cirtēm, vējgāzēm u. c., veidojot blīvu audzi. Ogas veidojas uz divgadīgiem dzinumiem, tādēļ lielākā avenu raža izcirtumā gaidāma četrus līdz septiņus gadus pēc mežizstrādes. Meža avenēm labvēlīgākie apstākļi ir auglīga, bāziska augsne un liels gaismas daudzums, šādās platībās avenu dzinumi var pārsniegt pat 2 m augstumu.

► 16. lpp.

STIRNAS UN MEŽA CŪKAS – TAGAD NELIMITĒTIE MEDĪJAMIE DZĪVNIEKI

Šā gada 20. aprīlī stājās spēkā jaunie grozījumi 22.07.2014. Ministru kabineta noteikumos Nr. 421 “Medību noteikumi”. Tie paredz dažādas būtiskas izmaiņas saskaņā ar grozījumiem Medību likumā, kas stājās spēkā šā gada 1. aprīlī.

Viens no noteikumu izmaiņu iemesliem bija nepieciešamība pārskatīt atsevišķu medījamo dzīvnieku sugu medību termiņus, lai mazinātu postījumus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Valsts meža dienests (VMD) ir apkopojis būtiskākās izmaiņas Medību noteikumu jaunajā redakcijā.

Stirnas un meža cūkas – nelimitētas, lūši – nemedijami

Stirnas un meža cūkas ir kļuvušas par nelimitētiem medījamiem dzīvniekiem, taču šo sugu medību termiņi saglabājušies iepriekšējie. Meža cūkas var medīt visu gadu, stirnu āžus – no 1. jūnija līdz 30. novembrim, bet stirnu kazas un kazlēnus – no 15. augusta līdz 30. novembrim. No medījamo dzīvnieku saraksta ir svītroti lūši, kurus medīt vairs nav atļauts.

Kā jau iepriekš norādīts, saskaņā ar Medību likuma Pārejas noteikumu prasībām VMD izdevis rīkojumu, ka meža cūku medības ar marķieriem šajā medību sezonā faktiski turpinās līdzšinējā kārtībā, taču nemaksājot par marķieriem valsts nodēvu. Visi medību iecirknī nomedītie un ievainotie dzīvnieki, tajā skaitā stirnas un meža cūkas, jāreģistrē nomedīto dzīvnieku reģistrācijas žurnālā (Medību noteikumu 2. pielikums). To darot, alnim, staltbriedim, stirnai un meža cūkai nepieciešams norādīt arī dzimumu un vecumu.

Līdz 2023. gada 1. aprīlim vēl ir atļauts medīt stirnas un meža cūkas medību iecirkņos, kas mazāki par 350 hektāriem, ja ir spēkā līgums par attiecīgo sugu limitēto medījamo dzīvnieku medīšanas organizēšanu blakus esošajos medību iecirkņos. Turpmāk saskaņā ar Medību likumu stirnas un meža cūkas būs atļauts medīt platībās, kas ir vismaz 350 ha lielas.

Izmaiņas staltbriežu, bebru un ondatru medību nosacījumos

Ievērojami mainīti staltbriežu medību nosacījumi, kas kļuvuši daudz detalizētāki. Staltbriežu buļļu medību termiņš pagarināts par divām nedēļām un ilgst no 1. septembra līdz 15. februārim. Līdz divus gadus vecu staltbriežu buļļu (tautā dēvēto

“špīseru”) medības atļautas no 15. augusta līdz pat medību sezonas beigām 31. martā. Turklāt “špīseri” drīkst medīt, izmantojot arī staltbriežu govs medību atļauju.

Staltbriežu govju un teļu medības atļauts sākt mēnesi agrāk. Govju medību termiņš tagad ilgst no 15. jūlija līdz 31. janvārim, bet teļu medību termiņš – no 15. jūlija līdz medību sezonas beigām 31. martā. Staltbriežus un meža cūkas dzinējmedībās atļauts medīt no 1. oktobra līdz 31. janvārim, bet vēlāk – tikai individuālajās medībās. Savukārt bebrus un ondatras meliorācijas sistēmās drīkst medīt divas nedēļas ilgāk – no 15. jūlija līdz 30. aprīlim.

Termālie tēmēkļi un papildu drošības prasības

Meža cūku, lapsu un jenotsuņu medībās diennakts tumšajā laikā turpmāk atļauts izmantot arī siltumu uztverošos (termālos) tēmēkļus, taču ar tādiem pašiem nosacījumiem kā medību lukturus un naktsredzes tēmēkļus – tikai atrodoties uz paaugstinājuma, kas nav zemāks par 2,5 metriem, un tēmēkļa izmantošana jādokumentē medību pārskatā. Diennakts tumšais laiks sākas divas stundas pēc saulrieta un beidzas divas stundas pirms saullēkta.

Medību noteikumos iekļauta viena papildu drošības prasība. Tāpat kā iepriekš, dzinējmedībās šaušanu mastā pārtrauc, ja dzinēji atrodas tuvāk par 200 metriem no mednieku līnijas. Taču tagad šaušanu mastā pārtrauc arī tad, ja reljefs vai mežaudze nenodrošina, ka šāviņš savā lidojumā neapdraud cilvēkus, ēkas vai transportlīdzekļus. Tas ir, ja dzinējmedību mastā ir liela, atklāta platība (piemēram, izcirtums) un pastāv risks, ka šāviens tajā kādu var apdraudēt, tad šaut mastā vairs nedrīkst.

Marķiera nostiprināšana un medījuma pārvietošana

Medību noteikumu grozījumos precizēta marķiera izmantošanas kārtība. Marķējot medījumu, marķieri nostiprina uz dzīvnieka. Nostiprinot marķieri, to atļauts aplikt arī ap dzīvnieka ragu. Tāpat kā iepriekš, marķieri nostiprina tā, lai to nebūtu iespējams noņemt bez marķiera sabojāšanas.

Spēkā paliek noteikums, ka par nomedītā dzīvnieka pārvietošanu uzskatāma arī dzīvnieka ķermeņa ievietošana transportlīdzeklī vai piestiprināšana pie tā, izmantojot sakabes elementus.

Robežlīgumi un medības postījumu vietās

Ja medību kolektīvs robežlīgumā vienojies ar visiem kaimiņiem par ārējām robežām un reģistrējis līgumu VMD, tad šo robežu iekšienē medību platībās drīkst būt “pārrāvumi”, kas lielāki par 100 metriem. Robežlīgumu slēdz uz termiņu, kas nav mazāks par vienu gadu.

Mainījušies arī nosacījumi medību atļauju izsniegšanai postījumu vietās. Saņemot iesniegumu par medību atļaujas piešķiršanu virs limita, kā arī medīšanai ārpus medību termiņa postījumu vietās, kurās veikti aizsardzības pasākumi, VMD to izskata piecu darba dienu laikā. Ja postījumu vietā veikti aizsardzības pasākumi, tad virslimita medību atļauju VMD var izsniegt visā medību iecirknī, bet, ja aizsardzības pasākumi nav veikti, – tikai konkrētajā postījumu vietā.

Plašāk ar Medību noteikumu konsolidēto versiju var iepazīties interneta vietnē www.likumi.lv.

Informācija no www.vmd.gov.lv

VASARĀ DODOTIES MEŽĀ, DER ZINĀT!

LABAS UZVEDĪBAS MEŽĀ ABC

NETRAUCĒ MEŽA IEMĪTNIEKUS UN NEBOJĀ TO MĀJVIETAS!
Atceries, ka mājvieta ir ne tikai skudrupūznis, bet arī dažādas alas, ligzdas, koku dobumi, veci izgāzti vai nolauzti koki, zaru krāvumi, kā arī cilvēku izliktie putnu būriši.

NEMĒSLO MEŽĀ!
Meža takās ne vienmēr būs izvietotas atkritumu urnas, taču tas nenozīmē, ka atkritumi jāmet zemē. Neatstāj mežā to, kam tur nav jābūt!

UZRAUGI SAVUS MĀJDZĪVNIEKUS, TURI SAVU SUNI PAVADĀ!
Tavs suns noteikti ir draudzīgs pret visiem, bet meža zvēriem nepatīk, ja tos iztraucē vai pat trenk. Tāpat meža pastaigās dodas arī citi cilvēki - netraucē citus un citi netraucēs Tevi!

IEVĒRO UGUNSDROŠĪBU!
No 1. maija mežā sākusies uguns**NEDROŠĀ** sezona, kad viss kļūst sauss. Viens degošs vai pat gruzdošs sērkokciņš spēj nodarīt milzu postījumus un atņemt neskaitāmas dzīvības.

ESI SAUDZĪGS!
Neaiztīc un neplūc augus, kurus nepazīsti! Neej tur, kur nav ceļa, takas vai cita iezīmēta maršruta/seguma! Priecāties, skatīties un vērojot! Ne vienmēr zinām un redzam, kur liekam kāju - mežā ir daudz aizsargājamo un retu augu, sūnu, ķērpju, sēņu un citu dzīvu radību, kuras mēs pat neievērojam.

#IZZINIKOPĀARŠODIENLAUKOS

PIRMS DODIES MEŽĀ, NĒM VERĀ!

NEDODIES MEŽĀ VIENS!
Labāk meža pastaigās dodies kopā ar pieaugušu ģimenes locekli!

ESI SASNIEDZAMS!
Pirms pastaigas neaizmirst uzlādēt telefonu!

APĢĒRBS
Izvēlies gaišu, spilgtu apģērbu, lai Tevi vieglāk pamanī! Gaišs apģērbs ir Tavs draugs, lai būtu vieglāk redzēt arī ērces.

MEDĪBAS
Nedodies meža pastaigā, ja redzi gar mežu novietotas mednieku automašīnas, dzirdi medniekus, šāvienus vai citas skaņas, kas liecina par medībām!

ORIENTĒJIES MEŽĀ!
Klausies! Bieži vien orientēties mežā palīdz autoceļu, upju un citas skaņas. Lieliski, ja proti rīkoies ar kompasu. Atceries - sūnas uz kokiem vienmēr aug **ZIEMEĻU** pusē. Tāpat arī telefonā ir pieejā kartēm, kurās kompass rāda ziemeļus un var palīdzēt Tev bailīgās situācijās, ja nezini, kā tikt laukā no meža.

#IZZINIKOPĀARŠODIENLAUKOS

◀ 15. lpp.

Sistemātiski tiek ievākti dati

Jau četrpadsmit gadus Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" pastāvīgajos Meža statistiskās inventarizācijas parauglaukumos sistemātiski tiek ievākti dati un apkopota informācija par nekoksnes resursiem – ogulāju sastopamību un segumu dažādos meža tipos Latvijā.

Jau piecus gadus tiek ievākti dati arī par dažādu ogulāju sastopamību un to produktivitāti mežos pēc krājas kopšanas circes, kā arī divās modelteritorijās dažādos meža tipos, nodrošinot datus meža ogu ražas prognozēšanas modeļu izstrādei. Līdzšinējie rezultāti liecina, ka kopšanas circe, kuras rezultātā palielinās gaismas daudzums mežaudzē, pirmajos gados labvēlīgi ietekmē ogulāju segumu un ražību.

Lietderīgi zināt!

Ogot drīkst visos AS "Latvijas Valsts meži" apsaimniekotajos valsts mežos, SIA "Rīgas meži", pašvaldību un privātajos mežos, ja vien meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs saskaņā ar likumu nav noteicis ierobežojumus.

Ogot nedrīkst īpaši aizsargājamu dabas teritoriju rezervāta stingrā un regulējamā režīma zonā.

Publikācija sagatavota Latvijas Zinātnes padomes finansētā projekta "Meža ekosistēmu pakalpojumu novērtējums Latvijā" (Nr. lzp-2020/2-0119) ietvaros.

Agita Treimane, Zane Libiete,
LVMI "Silava"

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine

Tālr. 63050477, mob. 29133563. Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Jelgavas nov. LV-3018

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, LV-3018

Ozolnieku pag.,

Jelgavas nov. LV3018

Tālr. 63050477, fakss 63022264

e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv

www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Grobiņa	Agrieta Šēnberga	29285111
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Kārlis Folkmanis	29363016
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Kārlis Folkmanis	29363016
Iecava	Rita Daščiora	22019356
Aizkraukle	Inga Buša	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Ozolnieki	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Elvijs Kantāns	26314426
Tukums	Kārlis Folkmanis	27812527
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

